

बिन्दुः पूतदक्षो वा अङ्गिरसः। मरुतः। गायत्री।

गौर्धयति मरुतां श्रवस्युर्माता मघोनाम्। युक्ता वह्नी रथानाम्॥ ८.०९४.०१

मघोनाम्- सम्पद्धताम्। मरुताम्- प्राणविशेषाणां वातानां वा। माता- जननी। श्रवस्युः- अतीन्द्रियश्रवणोपलक्षितानुभूतिकामा। रथानाम्- मरुद्रथानां सद्वह्णप्रतीकानाम्। वह्नी- वोढी। युक्ता- समाधिस्था। युज समाधौ। गौः- माध्यमिका वागिति सायणः। धयति- पाययति॥१॥

यस्या देवा उपस्थे व्रता विश्वे धारयन्ते। सूर्यामासा दृशे कम्॥ ८.०९४.०२

यस्याः। उपस्थे- अन्तिके। विश्वे- सर्वे। देवाः। व्रतान्- धर्मान्। धारयन्ति- भरन्ति। सूर्यामासा- सूर्याचन्द्रौ। दृशे- दर्शनाय। कम्- सुखेन वर्तमानौ भवतः॥२॥

तत्सु नो विश्वे अर्य आ सदा गृणन्ति कारवः। मरुतः सोमपीतये॥ ८.०९४.०३

नः- अस्माकम्। विश्वे- सर्वे। अर्यः- आर्यशीलाः। कारवः- कर्मशीलाः। सोमपीतये- रसानुभूतये। मरुतः- प्राणविशेषान्। तत्- तेषां बलम्। सदा- सततम्। आ- आभिमुख्येन। गृणन्ति- स्तुवन्ति॥३॥

अस्ति सोमो अयं सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः। उत स्वराजो अश्विना॥ ८.०९४.०४

अयम्- एषः। सुतः- निष्पन्नः। सोमः- रसः। अस्ति- भवति। अस्य- एतम्। मरुतः- प्राणविशेषाः। स्वराजः- आत्मप्रकाशः। उत- अपि च। अश्विना- प्राणेशनशक्ती। पिबन्ति- अनुभवन्ति॥४॥

पिबन्ति मित्रो अर्यमा तना पूतस्य वरुणः। त्रिषधस्थस्य जावतः॥ ८.०९४.०५

मित्रः- स्नेहाधिदेवता । अर्यमा- औदार्याधिदेवता । वरुणः- ऋताधिदेवता । त्रिषधस्थम्- त्रिलोकस्थम् । जावतः- जनवन्तम् । पूतस्य- पूतं रसम् । तना- नित्यम् । पिबन्ति- अनुभवन्ति ॥५॥

उतो न्वस्य जोषमाँ इन्द्रः सुतस्य गोमतः । प्रातर्होतेव मत्सति ॥ ८.०९४.०६

उत- अपि च । अस्य- एतस्य । सुतस्य- निष्पन्नस्य । गोमतः- तेजस्विनः । रसस्य । जोषम्- सेवनम् । इन्द्रः । प्रातः- प्रभाते । होतेव- देवाह्वातेव । मत्सति- तुष्यति ॥६॥

कदत्विषन्त सूर्यस्तिर आप इव स्निधः । अर्षन्ति पूतदक्षसः ॥ ८.०९४.०७

आपइव तिरः- उदकानि तिर्यग्गच्छन्तीव । स्निधः- वृत्रहिंसकाः । पूतदक्षसः- पवित्रसमर्थाः । सूर्यः- विद्वांसो मरुतः प्राणविशेषाः । कत्- कदा । अत्विषन्त- दीप्यन्ते ॥७॥

कद्वो अद्य महानाँ देवानामवो वृणे । त्मना च दस्मवर्चसाम् ॥ ८.०९४.०८

कत्- कदा । वः- युष्माकम् । अद्य- इदानीम् । महानाम्- महताम् । देवानाम् । दस्मवर्चसाम्- दर्शनीयवर्चसाम् । अवः- रक्षणम् । त्मना- स्वतः । वृणे- वृणोमि ॥८॥

आ ये विश्वा पार्थिवानि पप्रथन्नोचना दिवः । मरुतः सोमपीतये ॥ ८.०९४.०९

मरुतः- वाताः प्राणविशेषाः । विश्वा- सर्वाणि । पार्थिवानि- भौमानि । दिवो रोचना- दिव्यानि ज्योतीषि । सोमपीतये- रसानुभूतये । पप्रथन्- प्रकाशितवन्तः ॥९॥

त्यान्तु पूतदक्षसो दिवो वो मरुतो हुवे । अस्य सोमस्य पीतये ॥ ८.०९४.१०

अस्य- एतस्य । सोमस्य- रसस्य । पीतये- अनुभूतये । त्यान्- तान् । पूतदक्षसः- पवित्रसमर्थान् । मरुतः- प्राणविशेषान् वातान् वा । दिवः- चित्ताकाशान्नभसो वा । वः- युष्मान् । हुवे- आह्वये ॥१०॥

त्यान्तु ये वि रोदसी तस्तभुर्मरुतो हुवे । अस्य सोमस्य पीतये ॥ ८.०९४.११

अस्य सोमस्य पीतये । त्यान्- तान् । ये । रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । वि- विशेषेण । तस्तभुः-
स्तम्भितवन्तः । नु- क्षिप्रम् । हुवे- आह्वये ॥११॥

त्यं नु मारुतं गणं गिरिष्ठां वृषणं हुवे । अस्य सोमस्य पीतये ॥ ८.०९४.१२

अस्य सोमस्य पीतये । त्यम्- तम् । गिरिष्ठाम्- मेघस्थं जडस्थं स्थैर्यस्थं वा । वृषणम्- वर्षकम् ।

मारुतं गणम्- वातगणं प्राणगणम् । नु- क्षिप्रम् । हुवे- आह्वये ॥१२॥